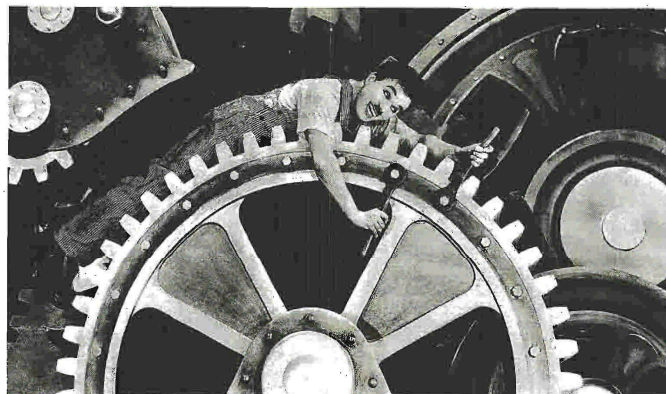

Αλέν Ντε Μποτόν: ένας εργασιοβλεψίας φιλόσοφος σχολιάζει τη σύγχρονη οικονομική ζωή

Εικόνες από την αλλοτρίωσή μας

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΞΕΝΑΓΕΙΤΑΙ ΠΟΔΑΡΑΤΑ ΕΠΙ ΜΕΡΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΕΚΚΕΝΤΡΙΚΟ ΕΙΔΗΜΟΝΑ, ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΠΥΛΩΝΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΓΓΛΙΑ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΝΟΥΝ ΔΕΚΑΔΕΣ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΟΠΙΑ. ΕΙΝΑΙ Ο ΙΔΙΟΡΡΥΘΜΟΣ ΑΓΓΛΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΑΛΕΝ ΝΤΕ ΜΠΟΤΟΝ ΣΕ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΜΑΣ

Αντί να αναμασά αυτόρεσκα αφηρημένες έννοιες ο Αλέν Ντε Μπότον έγραψε μικρές ζωηρές ιστορίες βασισμένες στην εμπειρική παρατήρηση και σε στοιχεία για να σχολιάσει τις δουλειές - δουλειές μας. Εδώ ο Σαρλό στα γρανάζια των «Μοντέρνων Καιρών»

Το μπισκότο και ο χρόνος

Το κείμενο του Ντε Μπότον κινείται με θαυμαστή άνεση και ταχύτητα από το συναρπαστικό στο βαρετό, από το διεισδυτικό στο κοινότοπο. Όμως ως «μέσος όρος», η συνολική εικόνα είναι ικανοποιητική: το μείγμα, το «κοκτέιλ» πληροφόρησης, φωτογραφιών, σχολιασμού - στοχασμού, κούμφορ κερδίζει την παρτίδα υπερτερώντας έναντι των διάσπαρτων κοιλών. Από τα πλέον ενδιαφέροντα (ιδίως για κοιλιάδουλους) είναι λ.χ. το κεφάλαιο περί παραγωγής μπισκότων. Στον κλάδο μαίνεται ο ολιγοπωλιακός ανταγωνισμός ανάμεσα σε μεγάλους ομίλους της Ευρώπης, με αποτέλεσμα η συνεχής επινόηση νέων γεύσεων και ονομασιών: μια τιάτνια επχείρηση μάρκετινγκ με σκοπό να δαλεάσουν τους καταναλωτές. Ο συγγραφέας εστιάζει στο καινούργιο προϊόν «Moments» («Στιγμές»), που προσπαθεί να σε κάνει να σκεφτείς ότι τρώγοντας το συγκεκριμένο μπισκότο κατακτάς «δικό σου χρόνο». (Οποία πολυτέλεια!) Συγχρόνως, στο εργασιοβλεπτικό, στο Βέλγιο, σε περιοχή με τη δαμόκλειο σπάθη της ανεργίας, οι εκατοντάδες εργάτες ανησυχούν για το μέλλον: «Τα μπισκότα κουβαλούν στις πλάτες τους ανθρώπινες ζωές». (Σημειώθων ότι η ελληνική μετάφραση είναι απλώς υποφερτή: αποφεύγει κονδρεοειδή λάθη, αλλά όχι αγγαρμποςένες).

Γράφει ο Βασίλης Πεσμαζόγλου

Εκω την τύχη να ξέρω πόσο τυχερός είμαι. Αυτή τη στιγμή δουλεύω. Γράφω για να παραδώσω εμπρόθεσμα το κείμενο που διαβάσετε. Η σχολία αυτή με διασκεδάει, με τονώνει, με «γεμίζει». Συν τους άλλους, μου βάζει κάποια χρήση μικρή πειθαρχία. Αντίστοιχα ισχύουν όταν διδάσκω. Προνομίουχος. Αυτά σκεφτόμουν συχνά πυκνά, καθώς διάβαζα το περί εργασίας πρόσφατο βιβλίο του πολυγραφότατου Αλέν Ντε Μπότον, ο οποίος μπορεί να έχει περγαμνές στη φιλοσοφία αλλά για τις ανάγκες του συγκεκριμένου έργου του ζημεροβραδίζονται, στο αεροδρόμιο Χίθροου, παρατηρώντας και καταγράφοντας τα τεκταινόμενα. Αν μπορούμε να συνοψίσουμε μονολεκτικά το βιβλίο, καπνομαζόντας την καρ' ερξοκλήν έννοια που πλανάται πάνω στις 400 σελίδες του, λέξη - κλειδί είναι η αλλοτρίωση. Η περίφημη μαρξιστική έννοιας alienation (αποξένωση ή αλλοτρίωση), πάνω στην οποία έχουν γραφεί πάμπολλα (και άφθονες θεωρητικοί), σπανίως αναφέρεται ρητά στο κείμενο. Όπερ θε-

τικό: καλύτερα καταδεικνύει με τρόπο απτό, να περιγράφεις με χρώματα ζωηρά ή ζοφερά, από το να αναμασάς αυτόρεσκα αφηρημένες έννοιες. Ο πολυπράγμων Ντε Μπότον, γεννημένος στη Ζυρίχη, με γαλλικό όνομα και αγγλοσαξονική παιδεία (εμπειρισμός), είναι συγκεκριμένος. Τα δέκα αυτοτελή μικροδοκίμια του βιβλίου, που θυμίζουν ντοκιμαντέρ και θα μπορούσαν να είναι πέντε ή είκοσι, μιλάνε για διάφορους ετερόκλητους τομείς της σύγχρονης οικονομικής ζωής. Για τα μικρά πεζά πράγματα που κάνουν οι άνθρωποι για να ζήσουν και στα οποία ο φιλόσοφος εστιάζει, ζουμάροντας μέσα από ποικίλες κλειδαρότρυπες. Ως... εργασιοβλεψίας.

Alain de Botton
ΟΙ ΧΑΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΤΦ. ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ
ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗ, 2009

Το βιβλίο αρχίζει με την παρατήρηση αποθικών και πλοίων στο λιμάνι του Λονδίνου, με φορτία από όλα τα μέρη του πλανήτη. Στη συνέχεια, υπό τον τίτλο «Διαχείριση υλικών», περιγράφει την τροφοδοσία μεγαλουπόλεων όπως η βρετανική πρωτεύουσα. Πώς γίνεται

και έχουμε κάθε μέρα στα ράφια των σουπερ μάρκετ φρέσκα τρόφιμα από τα πέτατα του κόσμου; Ερώτηση παιδική, ψευδοαφελής. Ως ντετέκτιβ - φωτορεπόρτερ, ο συγγραφέας θα ταξιδέψει στις Μαλδίβες για να τκνπλαττίσει - εντοπίσει ποιοι και πώς φεραίνουν τους τόνους που θα καταλήξουν, αεροπορικώς, στην εύφορη μητρόπολη. Το περί λογιστικής κεφάλαιο παρουσιάζει αρχικά ένα πολυώροφο απρόσωπο γυάλινο κτίριο στις όχθες του Τάμεσις, που στεγάζει μια μεγάλη εταιρεία παραχόχης οικονομικών - φοροτεχνικών υπηρεσιών. Στο εσωτερικό, αμόσφαιρα σύγχρονων γραφείων. Νούμερα, υπολογιστές και για υπολογιστικά επαγγελματικά ρα- νεβού. (Περιβόλιον που, κατά τον συγγραφέα, προσφέρεται για σεξ). Κλείνεται την περιγραφή, ο Ντε Μπότον διολισθαίνει στη «λογοτεχνία», με σπαράγματα διηγήματος: ο πετυχημένος υψηλόβαθμος υπάλληλος επιστρέφει με τρένο στο σπίτι του, όπου θα πνίξει τη μοναξιά και το στρες με ένα ποτήρι

κρασί και τις ειδήσεις στην τηλεόραση. Η ανθρώπινη συνθήκη. Συγκινητικό, για να μην πω σπαρακτικό, είναι το δοκίμιο για έναν ψυχο-λόγο που εργάζεται δίνοντας συμβουλές σταδιοδρομίας. Ευσυνειδίχτος φουκαράς ο ίδιος, στεγάζει το γραφείο στην παλιά βικτωριανή μονοκατοικία-σπίτι του, με τις μυρωδιές από λαχανικά που βράζουν να διανθίζουν το ολοσκηνικό τεστ, βιογραφικών και συνεντεύξεων. Αυτός ο «ανικνευτής των δυσδιάκριτων ραδιοκυμάτων του ψυχισμού» έχει ένα ανεκπλήρωτο επαγγελματικό όνειρο: να βρει επιτέλους εκδότη για το μοναδικό πόνημά του... Και η καλλιτεχνική δημιουργία; Εκπροσωπείται από ένα άσπασον σκημασίας ζωγράφου που αφιερώνει ώρες-μέρες-μήνες-χρόνια στη μελέτη και απεικόνιση ενός μοναχικού δέντρου σε διάφορες εποχές και καιρικές συνθήκες. Θα εκθέσει εν τέλει σε κάποια παρακατιανή γκαλερί του Λονδίνου και θα πουλήσει λίγα κομμάτια.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑ

Το περί επχειρηματικότητας κεφάλαιο είναι πολύ δυνατό. Δίνει μια σοφή όσο και σουρεαλιστική εικόνα του σύγχρονου κόσμου, όπου επωάζεται πληθός νέων προϊόντων ανήκουστων, που φιλοδοξούν να καλύψουν ανάγκες αδιανόπτες, σήμερα. Μικρο-εφευρέσεις που περιμένουν υπομονετικά αναδόχους: ραντεβού με το χρήμα. Αν υλοποιηθούν, θα έχουμε λ.χ. παπούτσια για να περπατάμε στη θάλασσα ή παπατάκια τσιπς συμμοσμένα σε μπάρες που καταλαμβάνουν λιγότερο χώρο. Αλλά από κάθε 2.000 επνοήσεις, μόνο 50 αντιμετωπίζονται σοβαρά και μόνο 2-3 πράγματα βρίσκουν τον δρόμο της εμπορικής επιτυχίας. Τέλος, το περί αεροναυπηγικής κεφάλαιο αρχίζει με τη διεθνή έκθεση στο ιστορικό αεροδρόμιο Μπουρζέ, στο Παρίσι: πωλητές και πελάτες κάθε είδους και βραλιαντου. Όπως και αλλού, ατμόσφαιρα που θυμίζει λίγο τιάτνια του Ζακ Τατι. Στην κατάληξη, ο συγγραφέας επιδιέεται εκ νέου στην ταξιδιωτική λογοτεχνία: ανακαλύπτει κάπου στην Καλιφόρνια, ένα νεκροταφείο αεροσκαφών. Τοπίο απόκοσμο. Στη μάντρα αυτή, με τα ξεκοιλιασμένα αεροπλάνα - σαραβάλα, πλανάται το γήρας, η φθορά, ο παν-

δαμάτωρ χρόνος. Και μαζί, το ερώτημα: «Προς τι;» Μια αίσθηση μελαγχολίας, θλίψης, ματαιότητας που γεννά το φιλοσοφείν - δηλαδή η απόσταση από τα πράγματα. Καθώς τέλειωνα το βιβλίο, έπερτε η αυλαία των εκλογών. Έτσι, σκαρφίστικα ακόμα δυο επίκαιρα κεφάλαια. Το ένα, περί stage. Το άλλο, για τη δουλειά - δουλειά των πολιτικών...

Σαραντάρης σήμερα, στοχαστής της τέχνης της ζωής και ιδρυτής στο Λονδίνο σχολείου που προωθεί μια νέα άποψη για την εκπαίδευση, ο πνευματώδης Αλέν Ντε Μπότον θα επισκεφθεί την Ελλάδα και στις 12 Νοεμβρίου θα δώσει διάλεξη στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία». Θα τον παρουσιάσει ο ποιητής Χάρης Βλαβιανός